

3503

פרוטוקול כ"ג 63/ד

טישיבת ועמ' החוקה, חוק וטשפט, שנתקיימה ביום ד', 29.6.55 בשעה 9.00

ג' תמוז

נדבקים:

- ס. אונא - יו"ר
- ב. אזניה
- ע. סימון
- ד. בר-רב-האי
- ס. בנין
- ע. מסף
- ז. ורהמטיב
- ע. מיכילוב
- ב. ששון
- י. שפירא

מושתטים:

פנחס רוזן - סד הטשפטים
מר ידן - מסד הטשפטים

סדר הדיבור:

- (1) חוק הבחירות לכנסת (תיקון) (מס' 3)
- (2) חוק תפיסת מקרקעין (הוראת שעה)
- (3) סיכום עבודת הוועדה

היו"ר ס. אונא: אני פותח את הישיבה.

(1) חוק הבחירות לכנסת (תיקון) (מס' 3)

היו"ר ס. אונא: פניתי אל שר הניח בענין חוק זה לגבי הבחירות בקרב השוטרים, ולאחר שהסברתי לו את טיקולי הועדה הוא הודיע לי כי גם הוא אינו רואה יותר טעם לדון בחוק זה.

ד. בר-רב-האי: האם יש לראות בדברים אלה של שר הניח החלטה של המשלה לזאת את החוק בחזרה?

שר הטשפטים פ. רוזן: כדאי מולי היה גם לקבל את חותמתו של שר הטשטרה לגבי חוק זה.

ב. אזניה: אני סבור כי אין לראות את דברי שר הניח כהחלטה המשלה לקחת את החוק בחזרה, אלא כהודעה דעת של שר הניח. אני מציע לוועדה לחזור לדיון בחוק זה.

היו"ר ס. אונא: אין מצלנו פרוצדורה מדויקת ביצד לנקות המשלה בחזרה חוק, והדבר נעשה לפעמים ע"י הוועדה שר

ב.ש.

אין פקיד בכיר. מדבריו של שר הפנים הבנתי שאין לנו לפל יותר בחוק זה, ולא בדקתי אם היה טופסן לאשר זאת או לא.

ט. בבנין:
פרושה של שיהיה זה היא שהממשלה לוקחת את החוק בחזרה, ואין זה מענינו לבדוק אם היתה זו היתה טופסמט או לא.

היו"ר ט. טובא: אין לנו דברים אפוא עתה בחוק זה.

(2) דין תמיכת מלוכקעין (הרובת שעה)

היו"ר ט. טובא: לנסח החוק מוכנסו שינויים אחדים. לפי הצעת החוק היו שני סקרים של החוקה: עם המלוכקעין הוא הבאנו את הרשות המוסמכת אשרה בתעודה כי הנכס דרוש לאומי בטחון; יתה פוצע להסתפק רק במקרה הי, וכן מוכנסה שכרת צרעור לגבי התעודה. כן הוספנו טחן שינויים החל ט-1.8.56, וחבר המנסת הדרי מציע כי תשלום השינויים יהיה מעכשו; יתכן כי לאור האלסטנו יהל חבר הכנסת הדרי את הסתיבותו.

החלט: לקבל את החוק לפי הצעת היו"ר הנועדה.

(3) טי לם צרעה הנועדה:

היו"ר ט. טובא: ברצוני לסכם את תקנות עבודת הנועדה בכנסת הינייה ולציין כי התאמנו לסלם את תפקידנו.

ברצוני להודות לכל החברים שהשתתפו במיילות בעבודת הנועדה בעד התסדרותם. נראה לי כי לאור הנסיון יצטנו לארגן את העבודה של הועדות בכנסת השליית בצורה יעילה יותר, בין הסדר יצטנו לדעתי להקטין את מספר חברי הנועדה הזאת שמספרם 23.

ד. בררוב-האיי: אביע דעת כל החברים את אספוד את רגשי הערכתנו ליו"ר הועדה שנהל את עבודתנו בטבלות לה קטנה.

כן ברצוני לציין את העזרה שקבלנו מהיועץ המשפטים ואת הסידרת והנאמנות שלונתה את עבודתם זו; בלעדם היינו נסמים במצב הסדר לעמים. הם תמיד עמדו לרשותנו, הן בניסוח לרוב והן למיעוט, בלי להתחשב בזמני העבודה, יחוגה כסובן בהרבה טענת העבודה של משרדי הכרסלה.

סותר לנו לציין את היו"ר יחד עם שר המשפטים וצות העובדים המשפטיים והעובדים האכביים של הכנסת שעמדו לרשותנו והעזירו את מרכיון הכנסת בעטודים רבים של פרוטוקולים, אהם למעשים הרבה יותר חשובים ועניינים מספר הדיונים של מליאת הכנסת.

ברצוני גם לציין שבדרך כלל שררו בוועדה יחסים סגור וחברים וידידותיים בין כל חלקי הבית, ולכרות כל חלוקי הדעות בגלל השקפות שונות מצטנו רמיו שפה שיופת. אני רואה בזה הישב להקטין בעינינו זכותה של הדמוקרטיה הישראלית.

ט. הגיון:

כא-ש ופוזיציה ברצוני להביע את הוקרה ליו"ר
הוועדה על ניהול יסיבותיה ללא כל נשוא פנים. תרומתו
של יו"ר לעבודת הוועדה הייתה רבה ועל כולנו להודות לו על כך.

ברצוני להביע הוקרה ליועצים המעטים אשר עזרו לנו
בעבודתנו והוכיחו לנו את ידיעות רבות מצדן וסלאכת נסוח, בלא גם יחס
ללא נשוא פנים להצעות המעוט אשר היו זקוקות לנסוח. היועצים המעטים
עבדו בסוף רב, בטיחות ובנאמנות, וכל חברי הוועדה יצטרפו לדברי ההוקרה להם.

ברצוני לקבוע בשמחה כי בוועדה זו הייתה טידה ניכרת
מאד של הבנה ביחס לסיעות המעוט ולהצעותיהן. על אף חילוקי הדעות הגדולים
שביניהם לגבי חוקים ותכונם, ראינו בארבע שנים אלה כי לא לידה עסקה של
אופוזיציה, בנכוד להרג תנו בוועדה בכנסת הרשונה. זוהי טהורה ל
העבודה המלכודתית. חברי ד"ר בדר ואני הרגינו שאנו יכולים להביע בוועדה
זו הערות לא תחנה רק סיוע שמו הביאים פותן.

י. ברי-הודות:

אני מצטרף לכל מה שנאמר כאן על פעולת יו"ר עבודה,
חברי הוועדה שפעלו ואנשי המשרד והיועצים אשר טיטם.

לדברי ברכה אלה ברצוני להוסיף כמה הערות:

(1) בפרוצדורה בלתי אפשרית עמבה הוועדה את הבאת חוקי
היסוד, ואין להאיים בכך את הכוילה. אני מקוו שבכנסת השלישית יתוקן הדבר.

(2) אם כי היינו הוועדה השניה בעומס ותפוקת העבודה,
לאחר ועדת הכספים, לא עשינו די להחלפת הירושפה של החוקים שקבלנו מתקופת
המנדט לחוקים שאלנו, אם כי עשינו לא מעט, ואציין במיוחד את חוק השיפוט
הצבאי.

(3) בוועדה זו יושבים גם משפטנים וגם איינים משפטנים,
וכדי שכל החברים יוכלו להתמצא באופן מסויסלי בחומר אנידון, יש צורך
ביותר חומר עזר לחברים.

שר המשפטים פ. רוזון: הרשו לי להצטרף לדברי החקרה וההוקרה ליו"ר הוועדה;
הוא הרבה טידה רבה של סבלנות והוגנות, ולעתים
קרובות גם התחלחתי על טידת בקיאותו וכשרו להתעסק בבעיות משפיות די
מסובכות עד שלפעמים חשדתי בו שהוא לפד משפטים; כנראה שליטוד דיני
התורה היה המשרה לא רעה להבנות על לות משפיות. אני גם מעריך סמו שהוא
התרגז למעטים, אולם לוי הערכתו לא תמיד במידה מספקת. לדעתי כל המשרד
הדוקרטי בעולם תלוי בכך שביטוד המדינה ימוודו שני דברים: דוקרטיה
ואבטורטיה. הייתי מצדו בכך שגם ביסיבות הוועדה לא יהיה ויכוח על סדר
היום וכל הנחלת הישיבה היינת חוסר הדיונים תהיה בידי היו"ר; היינו
יכולים לחפוך הרבה זמן.

בשם הכוילה ברצוני להודות גם לחברי הוועדה על העבודה
שעשו. מרתלי פעט על חבר הכנסת בר-יהודה שהיה יוריסט טמון ומלידה, ויש
גם חברים בוועדה שבלי שלמדו משפטים יש להם הבנה רחרי. מפליחה בשאלות
סיפיות.

ברצוני להודות על דברי הערכה שנינו מן היועצים
המעטים. אלבד אולי שר האינדון והתרבות הייתי עיל יותר מרבים חברים
בעבודת ועדת כנסת, אולם לא במידה מספקת בעיקר בשנותי האחרונות, בגלל
עומס העבודה בממשלה ובמשרד. הנחתי ליועצים המשפטים, ובעיקר ליועץ
המשפטי, לייצג אותי בוועדה, ואיני רוצה להכתיב שלגלי הרבה דברים לא
יכולתי במידה סמו המעטים להתעסק במילות משפיות.

ג. ג.

לגבי הדברים הטעונים תיקון - אייתי ה מה שמסרד
המשפטיה ימסרד לכנסת דברי הסבר יותר מסודרים, כמי שמסודרים לפרלמנטים
אורים, אשר יכללו גם את השיקולים שהדריכו את כנסתי החקים. דבר זה היה
חוסך הרבה זמן לוועדות, וזלח מסודר מזה יידי לא יצא הדבר עדיין לפועל.
בפרלמנט האנגלי לשלל מליעים החברים את תיקן ניהול החוקים בכמה, למה שהצליחו
להתעקק בפעילות. אייתי ווצה שגח אנו נגיע לסגב שיתקיים בוועדה דיון כללי,
וממרי אן, תוך זמן קצוב, יגישו חברי הועדה את הצעותיהם בכמה.

ע. אימילוב:
אני ממסרד לדברים שבמסרו, אן לגבי הועדה וההערכה
לעבודתו של היו"ר והן לגבי עזרתם אל היועצים
המשפטיים.

ברצוני גם להזכיר את חברי הועדה שמסרו יוצאי ראש
של ועדות משנה; אן מלחן תפקיד חשוב והוסל עליהם עומט רב יותר
מאשר על יתר חברי הועדה.

ב. שרון:
קרואי מספר שבמראות שונות מנסים לחקות את המולמנט
האנגלי, אולו במסר שם שבסוים מסוים לא יצליח הדבר
אם לא תהיה גם אגירת ימסרד העיון שבפרלמנט האנגלי. אני סכתי בוועדה זו
סקצת סמוריה זו. סאמתי בוועדה זו אגירה חברית וידידותית. אל סן תודה
ליו"ר ולחברים.

ד. נרמסטיג:
הדבר שאני ייין, ה העבודה של הועדה היה הרצינות
בעבודה, והיו ר הוה שהסביע יחס זה על העבודה.
בהננו סכך אשר המסמכים החסידי להסתף בי יבות הועדה, והוה הדין היועץ
המשפטי והיועצים המשפטיים של ס רד הם מסים שהיקיעו הרבה עבודה.

יחסי החברות בוועדה רחויים ליבה, והן אנשי האופוזיציה
עשו עבודה אינית, ואולי מסוים כך זכו הצעותיהם להתקבל.

הועדה יכולה להתברך בתנובה הגדולה שלה, והיא נכנסה
לבוטי הלכות-ל החוק המזרחי והפלילי.

רק בשטח אחד הוכרה השפעת המשפט העברי - בחוקי אישות,
אולם לא הצלחנו להחדיר מרוב המשפט העברי לתחיקה הכללית שלנו, ובזה
מסמכים גם מלה שלוחמנים בעד המשפט העברי, היות והם לא סכסכו עדיין את
הדברים במורה יידינו טובנים גם למה סחברי הועדה שמינם תלמידי חכמים.

ה. גרוני:
אנו אחת מסתי הועדות הגדולות בכנסת, והסגיבה
לכך - כאשר הורכבה הועדה בכנסת הראשונה היתה
הכונה לנו בעטוס באיסוה החוקה. בכנסת הבאה מליע שוהיה ועדה סיוחלת
לחוקה, ומיללו הועדה קזאת מריה במספר חברים רגיל. המספר הוה יל החברים,
שלא כולל החתומים במן קנוע, יוצר אי-יבות בהרכב הועדה בי-יבות שונות.

אני ילל. המעלות מחברי הועדה שמינם משפטנים, ואיני
יכול לומר שהם נתנו תרומה יותר קטנה לעבודת הועדה מאשר המשפטנים.

ברצוני להודות מאד ליו"ר, שהיה קשה מאד להוציא
אותו מסבלנותו.

מר ירינו:

טלים מספר בשם היועצים המשפטיים:

נראה לי כי ועדה זו הכנידה על עצמה ע"י שיטת עבודתה, אשר גורמת להרבה חזרות ללא צורך.

לכאורה היה כאן ניגוד בין השרות המקצועי לכיין במיגבי האבור, אולם הנסיון הראה שברוב המקרים יכלה הועדה את הנקודות שרמינו כרך לעמוד עליהן. על לציין שהועדה שיטרה הרבה מהצעותינו, וחוק הגנת הדייר למשל הוא הרבה יותר שומר מאשר הצעת מירד המשפטיים.

ברצוני לביין את שיחוף הפעלה הנעים שנוצר כאן, וברצוני להודות על האפשרות שנתנה לנו להשתתף בוויכוחים והדיונים בוועדה.

י. שפירא:

לא היתה ועדה בכנסת ששנתה הרבה כל כך מהצעות המשלה, ובדברים חשובים, כמו ועדה זו, ובכל זאת לא נכנסנו תף פעם בקונפליקט עם המשלה. רק בשאלות הלשון נכנינו למשרד המשפטיים, ובעיקר למר שלי...

אני סבור שעל הועדה יהיה ליזום הגדלת תקציב מירד המשפטיים, כי אין מסרד המשפטיים מסוגל להטיל על חבר עובדיו הממוצאם את התפקידים הגדולים המוטלים עליהם.

בהכנת חוקים חדשים יש לשים יותר לב מאשר עד כה למשפט העברי, דבר שנעשה עד כה במידה קטנה מאד.

אני סבור שיהיה טוב אם בכנסת הבאה יקבע יו"ר הועדה מפקח לפעם רפורטר לגבי חוקים שונים, אשר יהיו האחראים בוועדה לחוקים אלה.

ח. רובינ: ברצוני להביע את הערכתי ליו"ר הועדה ולחברי השרות המשפטי, ועל הרצון הטוב בוועדה בחקופת כהונתה.

נראה לי כי אחד ההשגים שלנו הוא בכך שבחקיקה שלנו עזבנו קצת את הגדרה האנגלית של החוקים שלנו. אולם הייתי מציע להיות נחות מהפכנים בחידושים הליווניים, אשר מערפלים לפעמים מיוגים משפטיים.

אחת הדרכים ליעול העבודה היא בכך שכל חבר כנסת יהיה חבר בוועדה אחת בלבד.

בכנסת הבאה נאסתר לגיית לכמה יסחים שעוד לא נגענו בהם, כגון קודיפיקציה של חוק הקרקעות שיהיה טותאם לפרטינו.

היו"ר מ. מונא: לכל מה שנאמר ברצוני לציין, בבחינת אחרון אחרון חביב, את הפרוטוקול היכני של הכנסת, ובמיוחד את רחל אשר עזרה לנו בהרבה, ולא רבים שהעובדים הטכנים היו יכולים במידה כזו לעזור לעבודת הועדה. בהסכמת הוועדה אמסור לה את תודתנו.

ברצוני להודות לכולם על ברכותיהם ולאחל המשך עבודה פוריה בכנסת השלישית.